



НАЦІОНАЛЬНИЙ
МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені О. О. БОГОМОЛЬЦЯ



Національна академія
медичних наук України

МАТЕРІАЛИ

науково-практичної конференції з міжнародною участю
до Всесвітнього дня здоров'я 2025 р.

«ЗДОРОВИЙ ПОЧАТОК ЖИТТЯ –
ЗАПОРУКА БЛАГОПОЛУЧНОГО МАЙБУТНЬОГО»



4 квітня 2025 р.
Національний медичний університет імені О.О. Богомольця
Київ

**Національний медичний університет імені О.О. Богомольця
Національна академія медичних наук України**

**МАТЕРІАЛИ
науково-практичної конференції з міжнародною участю
до Всесвітнього дня здоров'я 2025 р.**

**ЗДОРОВИЙ ПОЧАТОК ЖИТТЯ –
ЗАПОРУКА БЛАГОПОЛУЧНОГО МАЙБУТНЬОГО»**

**4 квітня 2025 р.,
м. Київ**

Київ
НМУ імені О.О. Богомольця
2025

Відповідальні за випуск:

завідувач кафедри громадського здоров'я ЗВО НМУ імені О.О. Богомольця,
професор **Грузєва Т.С.**

директор Навчально-наукового інституту громадського здоров'я та
профілактичної медицини ЗВО НМУ імені О.О. Богомольця, професор
Паламар Б.І.

професор кафедри громадського здоров'я ЗВО НМУ імені О.О. Богомольця,
доцент **Галієнко Л.І.**

доцент кафедри громадського здоров'я ЗВО НМУ імені О.О. Богомольця, доцент
Іншакова Г.В.

Здоровий початок життя – запорука благополучного майбутнього: матеріали
науково-практичної конференції з міжнародною участю до Всесвітнього дня
здоров'я 2025 р., 4 квіт. 2025 р. К., 2025. 117 с.

У матеріалах щорічної науково-практичної конференції з міжнародною участю до Всесвітнього дня здоров'я 2025 р., який проводиться під гаслом «Здоровий початок життя – запорука благополучного майбутнього», висвітлено актуальні питання здоров'я матерів і дітей, розбудови системи громадського здоров'я, міжнародної, міжсекторальної та міждисциплінарної співпраці у сфері громадського здоров'я, доступності і якості медичної допомоги. Розкрито сучасні виклики та загрози для здоров'я населення епідемічного, екологічного, соціально-економічного, воєнного характеру, напрями боротьби з неінфекційними та інфекційними захворюваннями, профілактичні стратегії в охороні здоров'я, охарактеризовано соціально-економічні та екологічні детермінанти здоров'я тощо.

2. Для досягнення цілі загального охоплення медичними послугами і створення МРК необхідно досягти оптимального кадрового співвідношення фахівців, які співпрацюють разом, а проведений аналіз виявив недостатній рівень забезпечення фізичними терапевтами і ерготерапевтами, а також вкрай необхідними терапевтами мови й мовлення, протезистами-ортезистами та сестрами медичними з реабілітації.

3. Одним із критеріїв надання якісної медичної і реабілітаційної допомоги є наявність кваліфікаційної категорії у фахівців. Однак дані звітних статистичних форм показали дуже малу частку її наявності у спеціалістів. Враховуючи, що нормативною умовою для отримання другої категорії є стаж роботи п'ять років можна спрогнозувати, що з 2025 року більшій частці фахівців буде її присвоєно.

ПРОГНОЗУВАННЯ НЕБЕЗПЕКИ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ ІМІДАЗОЛІНОНОВИХ ТА СУЛЬФОНІЛСЕЧОВИННИХ ГЕРБІЦИДІВ ЗА КОНТАМІНАЦІЇ НИМИ РОСЛИННИХ ПРОДУКТІВ

Коршун М.М., Горбачевський Р.В.

Національний медичний університет імені О.О. Богомольця, м. Київ, Україна

Стан навколишнього середовища, зокрема якість атмосферного повітря, води, харчових продуктів, поряд з індивідуальними (генетичні особливості та спосіб життя конкретної людини) та соціально-економічними детермінантами, суттєво позначається на здоров'ї населення, рівнях його захворюваності та смертності. Серед хімічних шкідливих чинників, що можуть забруднювати довкілля, чільне місце посідають засоби захисту рослин (ЗЗР), які залишаються найбільш дієвим способом підвищення врожайності та економічної ефективності сучасного сільськогосподарського виробництва. Відомо, що в організм людини, яка не має професійного контакту з ЗЗР, пестициди надходять переважно перорально з харчовими продуктами – до (70–80) % від добового надходження.

Метою роботи була гігієнічна оцінка небезпеки для людини гербіцидів з класу інгібіторів ацетолататсинтази (інгібіторів синтезу амінокислот) при вживанні контамінованих ними харчових продуктів рослинного походження.

Досліджувані діючі речовини (ДР) належали до двох хімічних класів: сульфонілсечовини (з триазиновим – метсульфурон-метил, просульфурон, тріасульфурон, трибенурон-метил, тритосульфурон, або піримідиновим –

нікосульфурон, римсульфурон, форамсульфурон, хлоримурон-етил гетероциклом) та імідазоліони (імазамокс, імазапір та імазетапір).

Натурні експерименти були проведені в різних агрокліматичних зонах України протягом декількох вегетаційних сезонів при застосуванні препаратів на основі сульфонілсечовин з триазиновим гетероциклом на посівах хлібних зернових культур (пшениця, ячмінь) та кукурудзи, з піримідиновим гетероциклом – на посівах кукурудзи та сої (хлоримурон-етил), імідазоліонів – на посівах зернобобових (соя, горох) та олійних (соняшник, ріпак) культур. Для дослідження відбирали проби рослин, починаючи з дня проведення обробки, і в подальшому через певні проміжки часу 4–6 разів протягом вегетаційного сезону до моменту збирання врожаю. Визначення вмісту досліджуваних ДР у пробах здійснювали методом високоефективної рідинної хроматографії згідно з офіційно затвердженими методичними вказівками. За отриманими емпіричними даними проводили математичне моделювання та розраховували параметри персистентності – константу швидкості руйнації та період, протягом якого початкова (в день обробки) кількість речовини зменшилася на 50 % (DT_{50}).

Стабільність досліджуваних ДР у вегетуючих сільськогосподарських рослинах оцінювали за DT_{50} відповідно до ДСП 8.8.1.2.002-98 «Гігієнічна класифікація пестицидів за ступенем небезпечності». Прогнозування небезпеки для здоров'я людини впливу досліджуваних ДР при вживанні контамінованих ними рослинних продуктів здійснювали за методикою, що наведена в Інформаційному листі (ІЛ) № 29-2018 «Гігієнічне обґрунтування моделі прогнозування небезпеки для людини при вживанні сільськогосподарських продуктів контамінованих пестицидами». Методика враховує 3 критерії: допустиму добову дозу (ДДД) речовини, як показник токсичності та кумулятивності; DT_{50} у рослинах, що характеризує тривалість контамінації, та середньодобове споживання продукту, яке формує загальну експозицію.

Встановлено, що динаміка залишкових кількостей досліджуваних ДР у рослинах при застосуванні препаратів на їх основі в ґрунтово-кліматичних умовах України описується експоненціальною функцією. Значення DT_{50} більшості сульфонілсечовинних гербіцидів та імазетапіру дозволило віднести їх за стійкістю у вегетуючих сільськогосподарських культурах до помірно стійких пестицидів (III клас небезпечності), імазамоксу та імазапіру – до стійких (II клас небезпечності), римсульфурону – до малостійких (IV клас небезпечності) пестицидів.

За значенням ДДД нікосульфурон, форамсульфурон та усі імідазоліони, згідно з оціночною шкалою, запропонованою в ІЛ № 29-2018, отримують 1 бал,

метсульфурон-метил, просульфурон та римсульфурон – 2 бали, тріасульфурон, трибенурон-метил та тритосульфурон – 3 бали, хлоримурон-етил – 4 бали.

Середньодобове споживання продуктів визначено на підставі набору продуктів харчування для дорослого працездатного населення згідно з Постановою Кабінету Міністрів України № 780 від 11.10.2016 та даних Державної служби статистики України про споживання основних продуктів харчування населенням України у 2021 р. Оскільки споживання дорослою людиною хлібних продуктів перевищує 200 г за добу, то сульфонілсечовини з триазиновим гетероциклом (ССТГ) за цим критерієм отримали по 3 бали. Водночас споживання кукурудзи, бобових (горох, соя) та олійних (соняшник, ріпак) культур не перевищує 100 г на добу; отже, сульфонілсечовини з піримідиновим гетероциклом (ССПГ) та імідазолінони за зазначеним критерієм отримали 1 бал.

Інтегральний показник небезпечності при вживанні продуктів (ІПНВП), контамінованих ССТГ склав 8 (тріасульфурон, трибенурон-метил та тритосульфурон) або 7 (метсульфурон-метил та просульфурон) балів; хлоримурон-етилом – 7 балів; іншими ССПГ (нікосульфурон, римсульфурон, форамсульфурон) та імазетапіром – 4 бали, імазамоксом та імазапіром – 5 балів.

Отже, за величиною ІПНВП усі досліджувані ССТГ і хлоримурон-етил належать до III класу небезпечності (помірно небезпечні), інші ССПГ та імідазолінони – до IV класу (мало небезпечні). При цьому провідним критерієм, який визначає небезпеку усіх сульфонілсечовин з триазиновим гетероциклом, є високе споживання хлібопродуктів, хлоримурон-етилу, тріасульфурону, трибенурон-метилу та тритосульфурону – їх небезпечність за токсикологічними характеристиками (низьке значення ДДД), імідазолінонів – їх стійкість у вегетуючих сільськогосподарських рослинах.

Висновок. Гербіциди – інгібітори ацетолаттасинтази з хімічних класів сульфонілсечовин та імідазолінонів є мало або помірно небезпечними для здоров'я людини за інтегральним показником, який характеризує небезпеку при вживанні контамінованих харчових продуктів. Для дотримання вимог харчової безпеки (Food Safety) при застосуванні ЗЗР на основі досліджуваних ДР необхідно дотримуватися всіх встановлених медико-санітарних нормативів та регламентів.